

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 24 – januari 2016

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Het alfabet in foto's

Overall rond, boven en onder ons zijn er letters. Niet alleen echte letters, maar ook mensen, voorwerpen en landschappen kunnen de vorm van letters hebben. En met foto's daarvan kun je mooie fotoalfabetten samenstellen.

> [Lees verder](#)

Brabants en Surinaams

In Nederland worden steeds meer talen gesproken: uit alle hoeken van de wereld zijn mensen hiernaartoe gekomen. Als ze Nederlands hebben geleerd, zijn ze daarmee natuurlijk niet hun moedertaal vergeten.

> [Lees verder](#)

Hoe goed vertaalt Google Translate?

Google Translate is een geweldig middel om snel woorden en zinnen te vertalen. Maar je moet er toch voorzichtig mee omgaan, want soms geeft de vertaalmachine een totaal verkeerde vertaling.

> [Lees verder](#)

Geheime kritiek

Via internet kunnen mensen hun mening geven over van alles en nog wat. Dat is een goede zaak, maar via internet kan de overheid gemakkelijk meelesen. In China hebben de mensen daar wat op gevonden: ze gebruiken codewoorden.

> [Lees verder](#)

Het alfabet in foto's

Overall rond, boven en onder ons zijn er letters. Niet alleen echte letters, maar ook mensen, voorwerpen en landschappen kunnen de vorm van letters hebben. En met foto's daarvan kun je mooie fotoalfabetten samenstellen.

Het Amerikaanse ruimtevaartagentschap NASA maakte een alfabet aan de hand van foto's die vanuit de ruimte gemaakt zijn door astronauten en satellieten. Er zijn rivieren, oceaandriften, gebergtes en planktonformaties te zien, en zelfs een rookpluim. Allemaal in de vorm van een bepaalde letter. Het resultaat is *indrukwekkend*.

Maar je hoeft geen ruimtevlucht te maken om alfabetten samen te stellen. Deurklinken, fietswielen, traphallen, dakkoepels, opschriften, bomen: als je goed kijkt, vind je alle letters van *a* tot *z*. Kijk maar eens op deze [Pinterest-pagina over alfabetten](#). (Beperkt bezoekbaar als je geen account hebt.)

Het alfabet met NASA-foto's.

Slimme zakenmensen op het internet hebben zelfs een handeltje opgezet om foto's van letters te verkopen. Zo biedt de website Alphabet Photography een alfabet aan met foto's van monumenten uit Parijs, Londen en New York, een alfabet met letters uit Las Vegas en een 'menselijk alfabet'. Neem een kijkje op hun [website](#). Een tip: tik daar je voornaam in en bewonder het resultaat.

Vragen en opdrachten

1a Bekijk [het alfabet](#) dat NASA samengesteld heeft. Welke letter vind je het meest lijken? Welke het minst?

1b Welke foto vind je het mooist?

2a Bekijk [de alfabetfoto's](#) op Pinterest. Was jou wel eens opgevallen dat je 'letters' kunt ontdekken op straat?

2b Ga je meer om je heen kijken buiten nu je deze voorbeelden hebt gezien?

3a Tik je voornaam in op [de website van Alphabet Photography](#). Wat vind je van het resultaat?

3b Zou jij zo iets kopen om aan de muur te hangen?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Brabants en Surinaams

In Nederland worden steeds meer talen gesproken: uit alle hoeken van de wereld zijn mensen hiernaartoe gekomen. Als ze Nederlands hebben geleerd, zijn ze daarmee natuurlijk niet hun moedertaal vergeten. Hun kinderen leren Nederlands, maar daarnaast krijgen die ook nog wat van de moedertaal van hun ouders mee. Welke talen spreken de leerlingen in jullie klas?

Steven Brunswijk is een cabaretier en vlogger; hij noemt zichzelf wel de 'Braboneger', omdat hij zwart is én uit Tilburg komt. Sinds een paar jaar is hij ook vader van een dochter, die hij voor de grap 'Caramelleke' noemt.

Welke taal moet Caramelleke leren? In [deze video](#) laat Steven zien dat zijn dochter heel goed Brabants kan spreken (of eigenlijk: roepen), maar daarnaast ook allerlei Surinaamse woorden op haar duimpje kent. "Het is helemaal niet zo moeilijk", concludeert Steven. "Je kunt best beide werelden leren kennen."

Caramelleke spreekt Brabants.

De meeste taalkundigen zijn dat wel met Steven eens. Waarschijnlijk spreken over de hele wereld zelfs de meeste mensen van jongs af aan meer dan één taal. Zolang ze allebei de talen maar genoeg horen, is dat geen probleem.

Vragen en opdrachten

Bespreek in de klas:

1a Wie van jullie is meertalig?

1b Hoe gaat dat thuis? Spreken beide ouders beide talen? Of spreken ze allebei één taal? Of spreken de meertaligen thuis een andere taal dan op school?

1c Ging het leren van twee talen bij meertaligen vanzelf of was het lastig?

Bekijk [de video](#) van Steven Brunswijk.

Sommige kinderen, zoals de dochter van Steven Brunswijk, leren vanaf hun geboorte twee talen tegelijk. Andere kinderen leren eerst één taal en later – bijvoorbeeld omdat ze naar een ander land verhuizen – een tweede taal erbij.

2a Wat lijkt jou makkelijker? Twee talen tegelijk leren of na elkaar?

2b Leg je antwoord uit.

Bespreek in de klas: Steven Brunswijk zegt: 'Het is helemaal niet zo moeilijk. Je kunt best beide werelden leren kennen.'

3 Waarom zou Steven het hebben over 'werelden' en niet 'talen'?

4a De 16-jarige *Timothy Doner* spreekt twintig talen. Lijkt het je leuk om zoveel talen te kunnen spreken?

4b Welke taal of talen zou jij graag willen leren?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Hoe goed vertaalt Google Translate?

Google Translate is een geweldig middel om snel woorden en zinnen te vertalen. Maar je moet er toch voorzichtig mee omgaan, want soms geeft de vertaalmachine een totaal verkeerde vertaling.

De software van [Google Translate](#) zet teksten van de ene taal om in de andere taal. Je kunt er zelfs Chinese tekst mee in het Latijn of het Zweeds vertalen. Soms gaat dat goed, en soms wat minder. En soms gebeuren er rare dingen.

Een voorbeeld: onlangs keek men in Rusland raar op toen Google Translate het Oekraïense woord voor 'Rus' [vertaalde](#) met het Russische woord voor 'bezetter'. 'Russische federatie' werd omgezet in 'Mordor', het kwaadaardige land uit *The Lord of the Rings*. En de naam van Sergej Lavrov, de Russische minister van Buitenlandse Zaken, werd veranderd in 'droevig klein paard'.

Met Google Translate de straat op.

Dit was natuurlijk een bijzonder geval. Rusland en Oekraïne hebben ruzie, en dat maakt deze 'vertaalfouten' wel een beetje verdacht. Maar dat Google Translate vaak fouten maakt, is bij iedereen bekend. Vorig jaar gebruikten universiteitsstudenten uit de Belgische stad Kortrijk een reeks kromme vertalingen van Google Translate om er mensen mee aan te spreken ([filmpje](#)).

Gelukkig komt Google Translate af en toe toch goed van pas, bijvoorbeeld toen twee [lerse ambulanciers](#) een Congolese vrouw hielpen bij haar bevalling.

Vragen en opdrachten

- 1a** Heb je Google Translate weleens gebruikt? Zo ja, waarvoor?
- 2a** Lees de verklaring van Google in de tweede alinea van [het artikel](#) over de vertaalfouten van het Oekraïens naar het Russisch. Hoe werkt Google Translate?
- 2b** Hoe kun je de vertaalfouten verklaren?
- 3a** Bekijk [het filmpje](#) van de universiteitsstudenten uit Kortrijk. De studenten hebben expres gekozen om een bepaald soort zinnen te vertalen met behulp van Google Translate. Wat voor soort zinnen zijn dat?
- 3b** Hoe komt het dat Google Translate deze zinnen niet goed kan vertalen?
- 4** In de situatie van de zwangere vrouw in de ambulance werkte Google Translate wel. Leg uit hoe dat komt.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Geheime kritiek

Via internet kunnen mensen hun mening geven over van alles en nog wat, ook over politiek. Dat is een goede zaak, maar via internet kan de overheid gemakkelijk meelesen, en dat is niet altijd prettig. In China hebben de mensen er wat op gevonden: ze gebruiken codewoorden.

De Chinese regering houdt het internet goed in de gaten. Ze wil liever niet dat mensen kritische dingen over het beleid zeggen. Er zijn ambtenaren in dienst die hier speciaal op letten. Mensen die kritiek hebben op de regering en daar op internet over schrijven, kunnen in de problemen komen.

Toch willen die mensen graag hun mening geven. Daarom zoeken ze naar manieren om dat onopvallend te doen. De opsporingsambtenaren kunnen niet alle teksten op internet doorlezen, en daarom zoeken ze op bepaalde woorden die mensen die kritiek hebben zouden kunnen gebruiken. De oplossing is die woorden te vervangen door

woorden die niet verdacht zijn. Zo'n woord is *Zhao*. Zhao is in China een veelvoorkomende naam – zoiets als Jansen of De Vries in Nederland. Door nu in plaats van de woorden waarop de ambtenaren zoeken *Zhao* te schrijven, vallen de kritische teksten niet op tussen de miljoenen andere pagina's waarop de naam Zhao voorkomt. Ook gebruikten veel Chinezen vorig jaar de woorden *jouw land* in berichten waarin ze kritiek hadden op de regering. Je kunt bij [de NOS](#) lezen waarom.

Het karakter voor *Zhao*.

De NOS vertelt ook dat de naam Zhao een speciale betekenis heeft. Er bestaat namelijk een oud Chinees verhaal waarin een zekere Zhao strijdt voor de rechten van arme boeren.

Vragen en opdrachten

De tekst begint met de zin: 'Via internet kunnen mensen hun mening geven over van alles en nog wat.' Bespreek in de klas:

- 1a** Geef je op internet weleens je mening over een onderwerp? Zo ja, op welke website(s)?
- 1b** Wanneer je iets op een openbare website plaatst, houd je er dan rekening mee dat iedereen het kan lezen?
- 1c** Vind je dat je op internet alles moet kunnen zeggen wat je wilt? Leg je antwoord uit.

Zoek op:

- 2** De titel van de tekst is 'Geheime kritiek'. Wat betekent *kritiek*?
- 3** De titel van de tekst op [de NOS-site](#) is 'Met dit teken omzeilen Chinezen censuur'. Wat betekent *censuur*?

- 4 In de tekst staat dat de Chinese opsporingsambtenaren op bepaalde woorden zoeken die mensen die kritiek hebben zouden kunnen gebruiken. Wat voor soort woorden zouden dat kunnen zijn?
- 5 De Chinezen gebruiken het woord *Zhao* omdat het een veelvoorkomende naam is, maar ook vanwege een speciale betekenis. Leg uit wat die betekenis te maken heeft met kritiek hebben op de regering.
- 6 Vorig jaar gebruikten de Chinezen vaak de woorden *jouw land* om de opsporingsambtenaren te slim af te zijn. Waarom zouden ze deze twee woorden gebruikt hebben?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het tweede onderwerp

1 t/m 2 Eigen antwoorden.

3 Als je een taal leert, leer je tegelijkertijd iets over het land of het gebied waar die taal gesproken wordt.

4 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het derde onderwerp

1 Eigen antwoord.

2a Google Translate bepaalt wat de beste vertaling is door miljoenen documenten met elkaar te vergelijken. De meest gebruikte vertaling wordt gekozen. Dit gebeurt allemaal automatisch.

2b De Oekraïense president heeft de naam 'Mordor' een keer gebruikt. Waarschijnlijk is daar op internet veel over geschreven en hebben anderen de naam ook gebruikt. Google Translate 'denkt' dan dat het een goede vertaling is.

3a De studenten vertaalden Nederlandse (Belgische) uitdrukkingen in het Engels.

3b Google Translate vertaalt alle woorden letterlijk, terwijl het hier om figuurlijk taalgebruik gaat.

4 In deze situatie moesten woorden letterlijk vertaald worden.

Antwoorden bij het vierde onderwerp

1 Eigen antwoorden.

2 *Kritiek*: een (meestal negatieve) beoordeling van wat iemand doet of zegt.

3 *Censuur*: toezicht van de overheid op wat er wel en niet geschreven en gezegd mag worden.

4 Eigen antwoord.

5 Er bestaat een oud verhaal waarin een Zhao strijdt voor de rechten van arme boeren. De mensen die kritiek hebben op de regering strijden voor de rechten van de bevolking.

6 De woorden *jouw* en *land* komen (samen en los van elkaar) heel veel voor op internet en vooral ook in teksten die niets met kritiek op de regering te maken hebben.
